

Overweging

op zondag 23 januari 2022 in de Morgenster

Tekst: Johannes 1: 35-51

Vanwege thuisquarantaine op zondagmorgen gebracht via een filmpje

Vorige week werd de overweging verzorgd door collega Elroy Kaak. Zijn woorden waren een prachtige opmaat naar de dienst van vanmorgen. Misschien weet u het nog wel, het ging over de verhaal van de drie wijzen die het licht van de ster gevolgd waren en zo bij het Christuskind waren uitgekomen. Elroy vroeg aandacht voor het motief van de *reis*.

Ik citeer: “Op reis gaan is een spiritueel motief. Als reiziger sta je open voor het nieuwe. We gaan allemaal op reis door ons leven. Allemaal zijn we op zoek naar genegenheid en geluk. Op zoek naar iets waarvoor je kunt knielen, waar je je ziel en zaligheid aan kunt geven. Hoe we dat ook doen, we gaan allemaal onze eigen weg door het leven, kwetsbaar en onzeker. Het licht mag ons daarbij vergezellen.” Tot zover Elroy Kaak. Toen ik die woorden hoorde dacht ik: ‘dat is mooi! Volgende week kan ik gewoon verder gaan waar Elroy is geëindigd.’ In het verhaal van vanmorgen gaat het namelijk over *zoeken* en *vinden* als etappes op je levensreis.

Daarover zometeen meer. Maar eerst nog iets anders dat mij opviel, en jullie misschien ook wel. Het lijkt namelijk wel een estafetteloop, het verhaal van vanmorgen. Het begint met Johannes de Doper die het stokje doorgeeft aan twee van zijn leerlingen. Eén van hen is Andreas. Die gaat op zijn beurt naar zijn broer, Simon. Beide mannen komen uit Bethsaida. Daar woont ook Filippus. Jezus zoekt hem en zegt: ‘volg mij’. Waarop Filippus Natanaël opzoekt en hem er ook bij betreft. Het gaat dus van Andreas naar Simon, van Filippus naar Natanaël. Tweemaal gaat het van een Griekse naam naar een joodse naam. Alsof de evangelist Johannes daarmee al aangeeft: ‘let op! Dit verhaal gaat de hele wereld aan!’ Laten we nog even stilstaan bij dat beeld van een estafette. Vandaag de dag hebben we wel eens het gevoel dat het doorgeven van het estafettestokje niet meer goed gaat. Is er nog wel iemand die het stokje van de goede boodschap van je over wil nemen? Is er wel iemand die de waarde inziet van dat wat je door wilt geven?

Dat doet iets met ons. Je staat daar tijdens de wedstrijd, je hebt jouw deel van het parcours gelopen, je maakt je klaar om het stokje door te geven – maar dan blijkt je opeens de laatste in de rij te zijn – terwijl de finish nog echt niet in zicht is... Wat kunnen wij als verzamelde gemeente in die situatie doen? Een heleboel opties liggen voor ons open. Eén ervan haal ik er nu – kort – uit. Wat we kunnen doen is niet direct in de actiemodus schieten maar eerst zoeken naar een bijbels beeld dat ons zal helpen om het vol te houden. Graag wil ik een mogelijk beeld suggereren. En wel het beeld van de *woestijn*. De woestijn is de plek waar je doorheen moet voordat je kunt denken aan het beloofde land. Het is de plek waar je leert hoe kwetsbaar je bent. Het is de plek van beproeving. Dan in de zin van: plek waar je een krachtproef moet ondergaan. Plaats waar onthuld wordt wat in ons hart leeft.

De coronatijd is voor ons als samenleving als geheel zo'n woestijnervaring. De ervaring van het stokken van het automatisch doorgeven van de inhoud van het geloof is ook zo'n woestijnervaring. Daar moeten wij doorheen. We vluchten niet voor de woestijnervaring maar gaan op weg in het vertrouwen dat God ons manna voor onderweg zal geven en ons zal wijzen waar oases te vinden zijn. En wie weet wat er onderweg gebeuren kan. Wie weet komt er water uit de rots....

Terug naar de tekst. Het doorgeven van de een naar de ander viel op. Er valt nog iets op als we even denken aan de manier waarop Jezus in de andere evangeliën zijn leerlingen roept. Daar gaat alle initiatief van Jezus zelf uit. Jezus roept vissers en ze volgen hem direct. U kent die verhalen waarschijnlijk wel. In het evangelie van Johannes gaat het anders. Johannes structureert zijn verhaal in *dagen*. Op de vorige dag heeft Johannes de Doper getuigd over de doop van Jezus. De volgende dag – waar ons verhaal begint – ziet hij Jezus opnieuw en zegt dan tegen zijn twee leerlingen: *'daar is het lam van God'*. Daarmee wordt een heleboel opgeroepen aan verwachting. In een enkel woord komt een heel complex over offeren, bevrijding en verzoening mee – maar hoe dat precies zit dat wacht tot een later moment. Voor dit moment moeten we op iets anders inzoomen. Het contact tussen die twee leerlingen en Jezus wordt tot stand gebracht door Johannes de Doper. Hij bemiddelt het contact. Zijn leerlingen *kennen* Jezus nog niet, ze moeten op hem gewezen worden. Andreas en die andere leerling zitten daarmee in precies dezelfde positie als wij. Niemand van ons kent Jezus direct, maar een ander heeft ons op Jezus moeten wijzen – zo is aan elk van ons het estafettestokje doorgegeven.

Waar het in dit verhaal nu om draait is het woord *relatie*. Er gebeurt iets tussen mensen. De evangelist geeft dat aan met het werkwoord *zien*, dat hier steeds weer terugkomt. Johannes de Doper *zag* Jezus – de twee leerlingen gaan Jezus volgen – Jezus draait zich om en *ziet* dat hij door hen gevolgd wordt. Hij ziet mensen die iets van hem verwachten, iets van hem hopen, mensen die misschien wel hun leven willen veranderen door wat die ontmoeting kan gaan betekenen. Dan stelt hij de ene, allesbeslissende vraag waarmee alles verder op gang wordt gebracht, de vraag die aansluit bij de preek van Elroy Kaak vorige week, de vraag waardoor we worden uitgenodigd onszelf te plaatsen midden in het verhaal, want ooit heeft iemand ook ons op Jezus gewezen, en Jezus heeft zich ook omgedraaid naar ons, hij heeft ons *gezien*, dus niet de mens in het algemeen maar hij heeft *jou* gezien en aan *jou* in het bijzonder heeft hij die ene, allesbeslissende vraag gesteld: *'Wat zoek jij?'* Wat zoeken we? Zekerheid, voedsel, mensen om mee te leven, bevestiging, geluk, noem maar op. Samen te vatten als: we zoeken zin en vervulling van ons bestaan. We zoeken licht in het duister. Het evangelie van Johannes is te lezen als één grote

uitnodiging om een antwoord *buiten jezelf* te zoeken. Het is een uitnodiging om er een naam aan te verbinden. De naam van Jezus – en die naam betekent: God redt.

'*Wat zoeken jullie?*' Andreas en die andere leerling geven niet direct een antwoord. Nee dat hoeft ook niet denk ik dan. Jezus weet wel wat er in onze harten omgaat. In plaats daarvan stellen de twee leerlingen hem een wedervraag: '*waar verblijft U?*' Dit is zo'n typisch symbolisch zinnetje waar het Johannesevangelie boordevol mee staat. *Waar verblijft U?* Waar bent u te vinden ook als het met mij niet goed zal gaan? Waar bent u als mij de zin, elke zin is ontvallen? In de nacht van eenzaamheid, waar bent u dan? Bent u er dan? Waarop Jezus zegt: 'Kom maar mee, dan zul je het zien'. Opnieuw dat werkwoord *zien*. Hij nodigt hen uit om iets nieuws mee te gaan maken, iets nieuws te zien. Wie weet waar hun reis met Jezus hun nog zal brengen.....

Op deze morgen houd ik het kort. Aan Filippus en Natanaël zijn we helemaal niet toegekomen. De ene scène met Johannes der Doper en Andreas en die andere leerling, die biedt al meer dan genoeg om over na te denken. Die leerlingen zijn begonnen aan een reis. De reis van hun leven. Johannes de Doper heeft hun gewezen op iemand die ze nog niet kennen. Er ontstaat een begin van relatie, van een gezamenlijke reis. Wat hier gebeurt is *openbaring*. Jezus neemt ze honderd procent serieus in hun menselijke zoeken, in ons menselijke zoeken. Wij reageren door te vragen: waar is dat te vinden? *Waar verblijft U?* Als we dat woord, verblijven of blijven verder vervolgen in het evangelie van Johannes dan zien we dat ook dit een sleutelwoord is. '*Blijf in mij, dan blijf ik in jullie*' – dat zijn woorden van Jezus in hoofdstuk 15. Even later noemt Jezus zich de wijnstok, en wij zijn de ranken. En dan klinkt er dit: '*blijf in mijn liefde*'. Zo brengt Jezus ons bij de Vader. Meer ingewikkeld kan ik het vanmorgen niet maken. Eenvoudiger kan ik het ook niet maken: '*blijf in mijn liefde*'.

Er zijn in ons liedboek tig liederen die hierbij passen. Gekozen heb ik voor enkele coupletten van lied 266. In het derde couplet gaat het over '*liefde, die ons tot leven wekt*'. Laten we daarvan samen zingen!

Erik van Halsema